

Ministerie van Buitenlandse Zaken

AFDELING VERBINDINGEN Division des Télécommunications Telecommunications Division

Bezuidenhoutseweg 67, 2594 AC 's-Gravenhage

Telefoon 484824/471166

Dir	Visie
Ag. no	
Dossier 9113 / 1211	

CODE BERICHT

DATUM/TIJD ONTVANGST : 08/11/89 - 20:17
 REFERENTIENUMMER : bloi177/ 22251

gs m r t s ps plvs dgpz ap ahpz dvl,-/wo ac dges dgis,-/sa
 plan plvdgis amad advdgis aod dav deu,-/bur

@#/
 CVSE - Inter.
 10/11

confidentieel

CONFIDENTIEEL

afkomstig van: berlijn-oost
 bestemd voor : min van b.z.

onderwerp: ddr-intern

is er een pregnanter symbool denkbaar voor de "umwertung aller werte" h.t.l. dan een hoge ambtenaar van het ministerium des innern die in een forumdiskussie op de ddr-tv zijn landgenoten op weg naar de bondsrepubliek oproept om toch vooral grenspost a te nemen en niet grenspost b, omdat bij grenspost a minder file staat en e.e.a. veel sneller afgewikkeld kan worden?

voor alle waarnemers hier is het rapporteren over de gang van zaken in de ddr nu minstens net zo moeilijk als het springen op een voorbijschietende tgv. nu is ook al weer het politbuero afgetreden uit.tkn. de internationale media geven een goed totaalbeeld van de situatie, en m.n. de westduitse media bieden ook analytisch genoeg aanleiding tot overdenking. enkele persoonlijke notities inzake de laatste week wil ik u niettemin niet onthouden.

1.
 de grote demonstratie van afgelopen zaterdag in berlijn heeft - afgezien van het voorbeeldig vredige en hier en daar zelfs ietwat ludieke verloop - een paar interessante zaken aangetoond. ten eerste hangt bij krenz het geloofwaardigheidsprobleem nog als een molensteen om de nek. de snelle opvolging van concessionele gebaren, stappen en besluiten van de eerste weken na zijn ambtsaanvaarding is niet in staat geweest om hem zelfs maar een "voordeel van de twijfel"-positie te geven. tijdens de demo sprak ook de funktionaris die in nederland landelijk deken van de orde van advokaten zou heten. o.a. prees hij krenz openlijk voor zijn de-eskalierend ingrijpen kort na het hardhandige politie-optreden op 6 en 7 oktober, toen de spanning in het

CONFIDENTIEEL

Dodis

3. Over de inhoud van, of een reactie op, een codeber. mag nimmer ongerubriceerd (telex, telefoon, telefax) worden gecorrespondeerd.
 4. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.

2. Afschriften van codeberichten mogen uitsluitend door de afdeling Verbindingen worden vervaardigd, aanvragen tst. 4836.

1. Op een codeber. mag teleg. niet in open taal worden geantwoord, tenzij aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan (zie Richtlijnen).

49

Ministerie van Buitenlandse Zaken

AFDELING VERBINDINGEN Division des Télécommunications Telecommunications Division

Bezuidenhoutseweg 67, 2594 AC 's-Gravenhage

Telefoon 484824/471166

Dir	Visie
Ag no	
Dossier	

1

CODE BERICHT

bloi177/22251

CONFIDENTIEEL

land te snijden was. een oorverdovend fluitconcert was des sprekers' deel. idem, toen dezelfde spreker suggereerde dat krenz op zijn daden in de ddr moet worden beoordeeld en niet op zijn woorden over de gebeurtenissen in peking in juni. er zal nog heel wat water - en kwik - door de elbe stromen voordat krenz erin slaagt om in een positie te komen waarin hij van de man in de straat het voordeel van de twijfel wel krijgt. dit geldt vooral omdat het skelet in de kast voor hem nog niet eens zozeer zijn uitlatingen over peking zijn, als wel zijn voorzitterschap van de "wahlkommission" van 7 mei jl. nu de druk om tot een radikaal nieuwe kieswet te komen onweerstaanbaar aan het worden is, is het onvermijdelijk dat en marge van alle - ook fundamentele - discussie daaromheen, ook de nog vers in het geheugen liggende stemfraude van mei weer wordt opgerakeld. krenz komt daarvan niet meer los.

een tweede vermeldenswaard aspekt aan de grote demo van afgelopen zaterdag (dat voorzover mij bekend internationaal niet belicht is geweest) was de totale - herhaal totale - afwezigheid van verwijzingen naar de wiedervereinigung. de meeste meegevoerde spandoeken droegen leuzen van h.t.l. brisant politiek karakter - er blijft op straat, in de openbare discussie op allerlei "teach-in"-achtige bijeenkomsten, en ook op de tegenwoordig alleszins aanzienwaardige ddr-tv, geen onderwerp meer onbesproken - maar over de wiedervereinigung geen woord, geen leuze, geen spreekkoor en geen spandoek. de preokkupatie van zowel de leiders van de uit hun winterslaap ontwaakte blockparteien, als van de leiders van de "initiative", als van de demonstranten op straat is nog immer de hervorming van de ddr. ik lees ook in nederlandse kranten beschouwingen van min of meer gezaghebbende opiniemakers die er allen axiomatisch van uitgaan dat aan het einde van de huidige turbulente ontwikkelingen alleen maar de wiedervereinigung kan gloren. "hoe meer vrijheid, des te minder ddr" zoals het kernachtig wordt gezegd. wat daarvan zij, aan de nu losgebarsten, geen taboe ontziende openbare discussie in de ddr kan in ieder geval tot nu toe geen grond voor dit axioma ontleend worden. maar misschien hoeft dat niet bij axioma's.

2. ook de volkskammer ontwaakt. nauwelijks was het ontwerp "reise-gesetz" gepubliceerd of de vaste commissie van justitie verwierp het ontwerp integraal. persoonlijk had ik, nog steeds uitgaande van komplottheorieen, verwacht dat in het ontwerp enige ruimte voor amendering door de vk was "ingebouwd" waarna een alsdan door de vk bijgevijsd ontwerp kracht van wet zou krijgen. hoewel ik de samenstelling van deze vaste commissie niet ken mag aangenomen worden dat zij een meerderheid van sed-leden heeft. inzake dit politiek wit-hete ddr-onderwerp waar alle afgeordneten zeer goede sier mee kunnen maken heeft de ontlukende profileerdrijf (ook van de sed-afgevaardigden) het kennelijk gewonnen van de gebruikelijke partijdiscipline. de vaste commissie voor "verfassung und recht" van de vk heeft inmiddels in ondubbelzinnige termen de laksheid van het

CONFIDENTIEEL

1. Op een codeber. mag teleg. niet in open taal worden geantwoord, tenzij aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan (zie Richtlijnen).

2. Afschriften van codeberichten mogen uitsluitend voor de afdeling Verbindingen wor. vervaardigd, aanvragen tst. 4836.

3. Over de inhoud van, of een reactie op, een codeber. mag nimmer ongerubriceerd (telex, telefoon, fax) worden gecorrespondeerd.

4. Dossiers, welke codeber. vatten, dienen veilig te worden opgeborgen.

Ministerie van Buitenlandse Zaken

AFDELING VERBINDINGEN Division des Télécommunications Telecommunications Division

Bezuidenhoutseweg 67, 2594 AC 's-Gravenhage

Telefoon 484824/471166

Dir	Visie
Ag. no	
Dossier	

bloil77/22251

CODE BERICHT

CONFIDENTIEEL

presidium gehekelde en een spoedzitting met plenair debat geest.

3. in nauwe wisselwerking met het ontwaken van de volkskamer vindt het ontwaken van de blockparteiën plaats. reeds eerder berichtte ik u over de voortrekkersrol van de liberale ldpd en zijn voorzitter gerlach. deze blijft voortrekken, want als eerste persoon behorend tot het politieke establishment plaatste hij onlangs vraagtekens bij de "machts- und wahrheitsanspruch" van de sed. gerlach heeft de afgelopen 2 maanden getoond een goede regisseur te zijn van de interactie tussen zijn eigen uitspraken en het straatprotest, en er hoeft m.i. dan ook niet aan getwijfeld te worden dat de beloofde nieuwe kieswet in feite vergaand zal afrekenen met de "fuehrende rolle" van de sed. de vraag is nog hoe de juristen e.e.a. vorm zullen geven, waarbij niet onvermeld mag blijven dat de minister van justitie - nu dus demissionair - het enige ldpd-lid in de regering is. gerlach is door zijn partij al kandidaat gesteld voor het voorzitterschap van de volkskamer en hij lijkt mij, mede gezien het feit dat krenz hem duidelijk een rol op de voorgrond wil laten (mee)spelen, een goede kanshebber. dat zou het aktiveringsproces van de vk ten goede komen, en de ldpd, met nieuwe voorzitter, in staat stellen zich nog meer van het verleden, en dus van de sed, te verwijderen.

de ndpd heeft intussen een nieuwe voorzitter gekozen, de cdu is nog doende. het potentiële belang van een geloofwaardige cdu-voorzitter is natuurlijk gelegen in het herstel van de goede relaties met de kerken, want die waren in feite non-existent. en mocht het daarvan komen, dan behoeft het geen betoog dat er een sterk, potentieel oppositioneel blok kan ontstaan. de algemene afbruch heeft nu zelfs in de ev. kirche zijn eerste slachtoffer gemaakt: het legioen van "zurueckgetretene oeffentliche persoonlichkeiten" is sinds enkele dagen versterkt met de bisschop van greifswald, de meest staatsgetrouwe landesbischof in de ev. kirche, de man die in juli jl. honecker ontving bij de inwijding van de gerestaureerde dom in greifswald, tot gram van zijn collega's.

4. temidden van alle kruitdamp blijft het opmerkelijk dat nog steeds geen enkele persoonlijkheid met zelfs maar een begin van charisma is opgestaan om zich "zu wort zu melden". de rij sprekers op de grote berlijn-demo telde o.a. enkele bekende kunstenaars, prof. reich van het neue forum, en ook de voormalige hva-chef markus wolff, allen sprekers van bijna slaapverwekkende saaiheid. de zo langzamerhand internationaal als "hervormer" getypeerde sed-sekretaris in dresden, modrow, loopt weliswaar voorop in een demonstratie waar met name het "verzicht auf machts- und wahrheitsmonopol" van zijn eigen sed wordt geest, maar in zijn publieke optreden heeft hij toch veel weg van een wethouder uit ootmarsum. datzelfde geldt m.m. voor guenther schabovsky, die

CONFIDENTIEEL

3. Over de inhoud van, of een reactie op, een codeber. mag nimmer ongerubriceerd (telex, telefoon, fax) worden gecorrigeerd.
4. Dossiers, welke codeber., ,atten, dienen veilig te worden opgeborgen.

2. Afschriften van codeberichten mogen uitsluitend door de afdeling Verbindingen worden verspreid, aanvragen ist. 4836.

1. Op een codeber. mag teleg. niet in open taal worden geantwoord, tenzij aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan (zie Richtlijnen).

Ministerie van Buitenlandse Zaken

AFDELING VERBINDINGEN Division des Télécommunications Telecommunications Division

Bezuidenhoutseweg 67, 2594 AC 's-Gravenhage

Telefoon 484824/471166

Dir	Visie
Ag no	
Dossier	

bloil77/22251

4

CODE BERICHT

CONFIDENTIEEL

overigens als enige belangrijke sed-funktionaris (politbuero) op de grote berlijn-demo sprak en nauwelijks aan het woord kwam omdat hij voortdurend werd weggefloten. slecht omen voor deze "hervormer" die binnen het politbuero vermoedelijk een zwaardere portefeuille zal krijgen (ekonomie?, media?).

wie ook opvallend ontbreken op het toneel zijn acteurs van conservatieve snit. zo er een ddr-ligatsjov is durft hij zich niet als zodanig te manifesteren. ik vind dat bedrieglijk, want het kan bijna niet anders of er moet een behoudende vleugel in de sed zijn, terwijl men in de euforie van het moment te snel kan gaan denken dat er ueberhaupt geen kommunisten meer zijn in de ddr.

5.

heden is het zk van de sed bijeengekomen voor zijn 3-daagse vergadering. verwacht wordt dat ook dit gremium een spoedzitting met plenair debat van de vk zal eisen, een vervroeging van de verkiezingen voor de vk (door krenz 2 weken geleden nog "planmaessig" voor medio '91 in het vooruitzicht gesteld), een bijzonder partijcongres van de sed nog dit jaar - het reguliere congres is in mei '90 voorzien - ,een richtinggevende uitspraak over het uitreizen (die rekening zal houden met de opgemelde verwerping van het door de regering ingediende ontwerp), over een nieuwe kieswet, over de ekonomie, en een nieuw politbuero. minstens.

6.

en tot slot: er wordt nog steeds niet gestaakt. er worden alleen maar overuren gemaakt, steeds meer. hoe is het mogelijk.

jacobs 177 @

berlijn oost 8 november 1989

CONFIDENTIEEL

3. Over de inhoud van, of een reactie op, een codeber. mag nimmer ongerubriceerd (telex, telefoon, fax) worden gecorrespondeerd.
4. Dossiers, welke codeber. vatten, dienen veilig te worden opgeborgen.

2. Afschriften van codeberichten mogen uitsluitend door de afdeling Verbindingen worden vervaardigd, aanvragen tst. 4836.

codeber. mag teleg. niet in open taal worden vwoord, tenzij aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan (zie Richtlijnen).